

Türk devletine öyle bir kazık çaktık ki...

[Dosya](#) Haberleri —

7 Eylül 2021 Salı

- “Bu adam” dedi, Kemal Pir, cenazeye bakarak. İkinci kez tekrar etti. Belli ki boğazı düğümlendi, ardını getiremedi, kalkıp odadan çıktı. Konuşabilse herhalde, ‘Bu adam bildiğiniz gibi değildir; tarihe iz bırakan işler yapmış, büyük bir yürüyüş başlatmıştır’ diyecekti; Haki arkadaşın büyük kişiliğini ve şahadetinin büyük anlamını ortaya koyacaktı.

İSMET KAYHAN / OSMAN OĞUZ

II. BÖLÜM

FİRARDAN SONRA

Adana’dan sonra Kemal Pir’i, Urfa Cezaevi’ne sevk ettiler.

Pir'in kafasında yine kaçmak vardı, bir grup tutsağı ve dışarıdaki yoldaşlarını da bu fikre örgütledi.

Kemal Pir ve beraberindeki bir grup Apocu, cezaevine yapılan baskınla devletin elinden kurtarıldı.

Cemil Bayık, o günleri anlatmaya, "Baskından sonra Kemal Pir yoldaşı Başkan Apo'nun yanına göndermeyi düşündük" cümlesiyle başlıyor.

Bayık, Kemal Pir'e, "Seni Suriye'ye göndereceğiz. Önce Önderliğin yanına, oradan da Filistin'e gidip eğitim göreceksiniz" demiş; Kemal Pir ise eğitime gitmeyi reddetmiş.

Bayık'ın aktardığına göre Pir, gitmemek isteğini aşağı yukarı şu cümleler ile anlatıyormuş: "Ben örgüt tarafından ikinci kez cezaevinden çıkarılıyorum. Örgütün benim için emeği çok fazla; hiç kimseye tanımadığı imkânları bana tanıdı. Borcum var ve bu borcu ödemededen hiçbir yere gitmem."

MAHALLENİN GENÇLERİ

Kemal Pir, bu itirazına rağmen bir süre sonra, PKK'nin kadrolarını ülke dışındaki alanlara geri çekme taktiğine bağlı kalarak, Filistin-Lübnan kamplarına gitti ve burada yoldaşlarıyla birlikte Kürt özgürlük mücadelesinin askeri çizgisi hakkında çalışmalarda bulundu; yanındaki grubun siyasi ve askeri eğitimini ise bizzat sürdürüyordu.

Bu eğitim ve örgütlenme çalışmaları ardından Kemal Pir, yeniden ülkeye döndü ve 1980'de, ağır baskı koşulları hüküm sürerken, birçok şehrin sokaklarını arşınlayarak hareketin örgütlenmesine büyük katkılar sundu; sorunlarla ilgilendi ve hem siyasi hem de askeri alanda bir plan oluşturmaya çalıştı.

Kemal Pir'in Ankara'da ilk örgütlediği kişilerden biri olan Metin Arslan, görüp geçirdiğini yıllar sonra şu cümlelerle anlatacaktı:

"Mahallede bir grup arkadaşız, o zaman da örgütler ortaya çıkmış, her yerde Marksizm deniliyor. Dedik ki, bize Marksizm'i hiçbir örgüt için değil de şöyle yorumsuz anlatacak bir adam bulalım. Bir Topal Veli vardı, 'Birini biliyorum' dedi, ismi Levent'ti. Levent bize yeterli gelmedi ama o da, 'Ben yeterli olamadım ama bir arkadaş tanıyorum, ideolojik olarak çok güçlüdür' dedi. Bir Pazar günüydü, Tuzluca'yı İlkokulu'nun arkasında buluşacağız. Merakla bekliyoruz. İki kişi geldi, biri Levent, diğerini tanıyamadık. Pos bıyıklı biri. Geldi, şöyle bir elimizi sıktı ama daha baştan çarptı bizi yani. 'Bu kim' dedik birbirimize. 'Merhaba!' dedi, merhabası insanı ayağa kaldırıyor. 'Aradığımızı bulduk!' diye düşündük. Gelen, Kemal Pir'di."

HAKİ'NİN CENAZESİ

Şimdi PKK Yürütme Komitesi Üyesi olarak görev yapan Duran Kalkan, Kemal Pir'in o günlerinden bir hatırasını şu cümlelerle anlatıyor:

"Haki arkadaşın cenazesi bir gece köyde, evlerinde kaldı. Geç ulaşılmıştı, akşam olmuştu, toprağa verilmesi sabaha bırakıldı. Oradaki arkadaşlarla sabaha kadar bir çeşit nöbet tuttuk. Kemal Pir, evde, cenazenin başında konuşulmasını istedi. Bana söyledi, arkadaşlara söyledi;

hiçbirimiz kabul edip de konuşmadık. O ortamda iki kelimeyi bir araya getirip söyleyemezdik. Bunun üzerine Kemal Pir, kendisi konuşmak zorunda kaldı. “Bu adam” dedi, cenazeye bakarak. İkinci kez tekrar etti. Belli ki boğazı düğümlendi, ardını getiremedi, kalkıp odadan çıktı. Konuşabilse herhalde, ‘Bu adam bildiğiniz gibi değildir; tarihe iz bırakan işler yapmış, büyük bir yürüyüş başlatmıştır’ diyecekti; Haki arkadaşın büyük kişiliğini ve şehadetinin büyük anlamını ortaya koyacaktı.”

KARARIN KIYISINDA

Rıza Altun, o günleri ve Kemal Pir’i yaşayanlardan bir diğeri; şimdilerde mücadelesini KCK Yürütme Konseyi Üyesi olarak sürdürüyor.

Altun, Kemal Pir’in Kürdistan’a dönmesinin Tuzluca’yı’daki Kürtleri nasıl etkilediğini anlatıyor. O günlerden sonra mahalledeki Kürtler, Kürdistan’dan, Apoculardan ve Kürtlerin kendilerini örgütlemesi gerektiğinden bahsetmeye başlamış.

Rıza Altun’un başında olduğu bir grup devrimci ise bu tartışmalar içinde netliğe ulaşan ilk insanlardandır; karar vermeye çok yakın hâle gelirler. Altun, o günleri şöyle anlatıyor:

“Kemal Pir, Tuzluca’yı’dan ayrılmıştı. Mahalleye ancak altı ay geçtikten sonra bir kez daha geldi. Bu kez eskisinden çok farklıydı. Sonradan öğrendik ki, bizim bu ilişkilendiğimiz dönem, Apocuların grup olup olmamaya henüz karar vermediği dönemmiş. Kemal, herhalde Kürdistan’a gidip geldikten sonra ve grup olmaya karar verildiğinin netleştiği bir durumda, mahalleye ikinci kez geldi. Bu kez farklıydı, biraz daha belirgindi: Artık çok açık bir şekilde Kürtlükten, Kürdistan’dan, Kürtlerin ayrı örgütlenmesinden ve Kürdistan devrimi olmadan Türkiye’de de devrim olmayacağından bahsediyordu. Bu düşüncelerini savunan arkadaşlarının da olduğunu ve onlarla da tanışmak gerektiğini söyledi.

O mahalledeki gençler birbirlerini tutuyor; biri ‘tamam’ dese, hepsi tamam diyecek, biri ‘yok’ dese, herkes ‘yok’ diyecek. Kemal’in büyük etkisi olduğu için başlangıçta bazen ‘Ne oluyor’ diyenler olsa da, çok da tepki ile karşılaşılan bir durum olmadı. Sonra bir gün, ‘Sizi arkadaşlarla tanıştıracam’ dedi: ‘İşlerim var, gideceğim. Ben yokken siz bu arkadaşlarla ilişkilirsiniz’.

Bizi Haki Karer arkadaşla tanıştırdı. Ardından Anıttepe’de bir ev vardı, oraya götürdü; orada da Abbas arkadaş vardı, onunla tanıştık. Önderliği de ilk burada gördük. Daha sonra bizi bir de Önderlik biririmizle tanıştırdı. Biz, arkadaşlarla ilişkilirmek temelinde, başlangıçta Kemal’in söylediklerini de aşarak, mahalleden hepimiz birlikte Apocu gruba katıldık.”

ÖCALAN’LA TANIŞMA

Kemal Pir, bugün halen mücadele eden yoldaşları Cemil Bayık ve Murat Karayılan’ı Apoculara örgütleyen isimdi; ilişki kurduğu diğer herkeste de derin izler bıraktı.

Peki Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan’la ne zaman, nasıl tanışmıştı?

Mustafa Karasu, bu tanışmanın hikâyesini Kemal Pir’in kendisinden dinlediğini söylüyor ve şöyle anlatıyor: *“Kemal, o zaman THKP-C’ye sempati duyan bir arkadaşmış. Haki ile*

arkadaşlar, aynı evde kalıyorlar. Başkan cezaevinden çıktıktan sonra bir gün şu evde, bir gün başka evde kalıyor; ev bulamıyor. Başkan'ın bir eve ihtiyacı var ve arıyor. O sırada tanıdığı biri, 'Benim tanıdığım iki Karadenizli arkadaş var, çok iyi devrimcilerdir, evleri de var, orada kalabilirsin' diyor. Başkan, Kemal ve Haki'nin evine gidiyor."

Özgürlük Hareketi'ni o günlerden itibaren omuzlayan Ali Haydar Kaytan da aynı karşılaşmayı dinleyenlerden biri. Anlatıyor: *"Kapıyı açıyorlar, içeriye davet ediyorlar. Başkan, cezaevinden çıktığını, kalacak bir yerinin olmadığını, geçici bir süre de olsa yanlarında kalacağını söylüyor. Tabii Başkan'ın tavırları, diğer insanlardan çok farklı. 'Bana izin verir misiniz' diye sormak gibi değil de, bir oldu bitti gibi oluyor."*

Mustafa Karasu da Kemal Pir'in o günleri kendisine şu cümlelerle aktardığını söylüyor: *"Baktık, 'Evde kalacağım' dedi, evde kaldı. Bir hafta sonra evi yönetmeye başladı, artık ev sahibi oldu. Bir ay geçti, bu kez düşüncelerini bize kabul ettirmeye başladı."*

Bu sırada evde Diyarbakırlı M. Sait Vakıfahmetoğlu, Fehmi isimli Karadenizli biri ve daha sonra Antep'te beden eğitimi öğretmeni olan Dersimli İbrahim Aydın da yaşıyordu.

Ali Haydar Kaytan, "Fakat eve damgasını kuran, evin sahibi konumundaki arkadaşlar, Kemal Pir ve Haki Karer arkadaşlardı. Deyim yerindeyse Başkan'ın ilk arkadaşları ve onun görüşlerini benimseyen ilk kişiler de onlar oldu" diyor.

Kaytan, evi yalnız anlatımlardan tanımıyor, kendisi de ziyaret etmiş. Öcalan, Kaytan'ı Kemal Pir ile birlikte kaldıkları eve çağırılmış. Anlatıyor:

"Ben 1972 yılında evlerine gittim, o arkadaşlarla da tanıştım. Fehmi çok güzel resim yapıyordu. Kemal ve Haki arkadaşların ve Başkan'ın resimlerini çizmişti, asılmıştı resimler duvara. O tabloyu hatırlıyorum. Kemal ve Haki arkadaşla tanışmam da Başkan'ın kaldığı evde oldu. Ev, sürekli toplantıların yapıldığı bir evdi; yoğun tartışmalar olurdu, SBF'den ve başka fakültelerden öğrenciler de gelirdi."

Kemal Pir, Öcalan'la tanıştıktan sonra, arkadaşı Cemil Bayık'ı da tanıştırıyor. Bayık, şöyle anlatıyor:

"Beni Başkan'la tanıştıran Kemal Pir arkadaşdır. Birbirimizi Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde tanıdık; o da birinci sınıftaydı, ben de. Okulun başlangıcıydı. Faşistlerle bir kavga oldu. Ben Kemal Pir arkadaşı zaten o kavgada tanıdım, arkadaşlığımız öyle başladı."

Kemal Pir'in kendisine, "İstersen seni bazı arkadaşlarla tanıştırayım, onlar da Kürt arkadaşlar" diye sorduğunu anlatan Bayık, Pir'e, "Madem sen görmemi istiyorsun, hazırım" demiş. Kemal Pir, arkadaşını Öcalan'ın da kaldığı Emek'teki eve götürmüştü.

Burası, bir apartmanın en alt katı.

Bayık ile Pir eve ulaştığında Öcalan orada değildir ama Haki Karer evdedir.

Bayık, "Oturduk, sonra Başkan geldi. Kemal Pir arkadaş, 'Sözünü ettiğim arkadaş budur Heval Abdullah' dedi, öyle tanıştık" diye anlatıyor.

Duran Kalkan'ın hafızasında ise aynı ev, 1973 yılının Ekim ayından bir gün ile duruyor. Kemal Pir'in çabasıyla artık örgütlenen Cemil Bayık ile birlikte bu eve giden Kalkan, şöyle anlatıyor:

“Cuma arkadaşla kitap almak için gittik. O, Kemal arkadaş tanıyordu. Gittik, Haki arkadaş vardı, bizim okuldandı. Önderlik de oradaydı, bağdaş kurmuş kitap okuyordu. Sadece tanıştık. Ev sessizdi; bir düzen, bir ciddiyet vardı. Herkes okuyordu.”

EN DEĞERLİ ARKADAŞIM

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan da Kemal Pir ile Haki Karer’e ilişkin bugünlerden itibaren biriktirdiği gözlemlerini şu cümlelerle özetleyecekti:

“Kemal Pir ve Haki Karer, bozulmamış iki Karadeniz çocuğuydu; benim arkadaşlık tarzıma adeta bayılarak bağlanmışlardı. Bana en ufak bir zorluk gelmesin diye, dilini, töresini bilmedikleri Kürdistan’a, hem de hepimizden önce yürümüşlerdi. Bu tercihe başta Kemal Pir ve Haki Karer gibi çok değerli Türk kökenli arkadaşlar, derinliğine inanmıştı. Çıkışımızın soy damarlarıydılar.”

Öcalan, Kemal Pir’e olan sevgisini ayrıca şu cümlelerle anlatacaktı: *“Benim çok Türk arkadaşım olmuştu ama hep söyledim, Kemal Pir örneğini hep söyledim: En değerli arkadaşlarım Kemal Pir ve Haki Karer’di.”*

DİYARBAKIR ZİNDANI'NDA

Kemal Pir bir talihsizlik sonucu yakalandığında, 1980 yılının sonbaharıydı. Devlet onu hemen Diyarbakır Zindanı'na koydu.

Diyarbakır Askeri Cezaevi, o günlerde 30'lu yaşlarının başında, Kıbrıs'tan gelen Yüzbaşı Esat Oktay Yıldırım tarafından yönetiliyordu. Tutsaklara koşulsuz teslimiyet dayatılıyor; direnişin en küçük belirtisi dahi türlü işkencelerle cezalandırılıyordu.

Devlet için burası, “yılanın başının ezileceği”, Kürdistanlı devrimcilerin önünün daha yolun başında kesileceği bir mekandı. İşkencenin hedefi, koşulsuz ve bütünsel teslimiyetti.

Apocular, Diyarbakır Zindanı'nda, en ağır işkencelerin orta yerinde, direnmeyi tercih etti. Bu tercih, hareketin bugünlere ulaşan direnme kararlılığının ruhunu ortaya çıkaracaktı. O direnişin öncülerinden biri ise Kemal Pir'di. Kemal Pir, sadece kendisi direnmeyecek, yoldaşlarını da bu direnişe örgütlemek için elinden geleni yapacaktı.

Diyarbakır Zindanı'nda kalanlardan biri olan Hikmet Tüysüz, askerler tarafından koğuşuna götürülürken bir mazgaldan gür bir "Hoşgeldin!" sesi duyduğunu anlatıyor ve ekliyor: "Kemal Pir, bize hem morali hem de öngörüsüyle bir örnekti."

Kemal Pir, yalnız yoldaşlarının karşısında değil, işkence düzeninin şefi Esat Oktay Yıldırım'ın karşısında da kararlı ve net bir tutum gösterdi. Onu teslim almak için beyhude çabalayan Esat Oktay'ın yüzüne Kemal Pir, diğer tutsakların anlatımlarına göre, şu tarihsel cümleyi kuracaktı: *"Biz Türk devletine öyle bir kazık çaktık ki, çıkarabilerseniz çıkarın."*

Pir, mahkemedeki savunmasında ise Türk devletinin karakterini büyük bir dürüstlikle ortaya koyacak ve işkence altındayken dahi direnmeyi işaret edecekti:

"Açıkça belirtelim: Kürdistan'da silahlı mücadeleyi reddedenleri, bu tür bir mücadelenin gereksizliğine ve reformlarla başarıya gidilebileceğine inananları biz, teslimiyetçilikle, pasiflikle suçlamaktayız. Kürdistan'ın bağımsızlık mücadelesi, elbette başarıya ulaşacaktır."

Mehmet Hayri Durmuş'un mahkeme salonundaki açıklamasıyla başlayan 14 Temmuz Ölüm Orucu Direnişi'ni destekleyen bir konuşma yapan Kemal Pir, birçok tutsağın direnişe katılmasını sağladı. Onun ölüm orucu, 55 gün sürdü. Direnişini kırmak, bu tarihi engellemek için zorla serum takmaya çalıştılar. Kemal Pir, serumu çıkarıp, "Sizin gücünüz beni yaşatmaya yetmez" dedi. Bu tarihsel anda halkın hafızasına işlenmesi gerekenin direniş olduğunun ayırdındaydı.

7 EYLÜL 1982'DE ŞEHİT DÜŞTÜ

Kemal Pir, Diyarbakır Zindanı'ndaki direnişi sırasında, 14 Temmuz Büyük Ölüm Orucu Direnişi'nde, 7 Eylül 1982 günü şehit düştü. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan, ardından şunları söyleyecekti:

"Keşke kalsaydı da bütün militanca, pratik işleri ona bıraksaydık! Kaybı en çok hissedilen yoldaştı. Kemal Pir ve Haki Karer gibi Kürtlükle hiç alakalı olmayan yoldaşlarımızın sadece arkadaşlığının olağanüstü etkileyiciliğiyle hareketimizin en soylu, sadık, kararlı yol arkadaşları olmaları da özünde ilkelerimizin bir sonucudur. Kemal'in ölüm orucu eylemi, eylem tarzı olarak yeterlidir ama ondan büyük sonuçlar çıkarılmalı. Onun çizgisi ve mirası iyi değerlendirilemedi, sapmalar var, doğru sorumlulukla devam ettirilmedi, hayatı doğru anlaşılamadı."

İşkenceci Esat Oktay

Yıldiran'ın ARGK tarafından cezalandırılmasını Milliyet gazetesi, böyle görmüştü.

LAZ KEMAL'İN SELAMI VAR!

İşkenceci Yüzbaşı Esat Oktay Yıldiran, 1984 yılına kadar Diyarbakır Cezaevi'nin başında kaldı; sonra devletin koruması altında İstanbul'a gitti.

Partileşmiş ve giderek halklaşan Apocular, yoldaşlarının intikamını almak ve vasiyetlerini yerine getirmek için işkencecinin peşindeydi.

Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu (Artêşa Rizgariya Gelê Kurdistan, ARGK), onun izini İstanbul'da buldu ama işkenceci yüzbaşının bundan haberi yoktu. Tarih, Ekim 1988'di.

Gayet sıradan bir günün herhangi bir otobüsünde Esat Oktay Yıldiran, altı yıl önceden çıkıp bir gelen bir sesle irkilecek, hemen ardından ise ARGK'nin kurşunuyla cezalandırılacaktı. O ses, "Laz Kemal'in selamı var!" diyordu.

PKK'nin merkezi yayın organı Serxwebûn, Kürdistan ve Türkiye'nin dört bir yanında dalga dalga yayılan ve devrimci coşkuya katık olan bu haberi, şu cümlelerle duyuracaktı:

"Bu son eylem bir kez daha kanıtladı ki, halkımıza karşı suç işleyen hiçbir hain cezasız bırakılmayacaktır. Bunlar nereye giderlerse gitsinler, isterlerse estetik ameliyat yaptırıp yüz değiştirsinler, halkımız bu cellatların yakasına yapışacak ve onlardan döktükleri kanların hesabını birer birer soracak, affetmeyecektir."

1. BÖLÜM